

Maaien

Jan Glas

Vanuit Duitsland kwamen aan het begin van de Gouden Eeuw (1600-1700) duizenden zogenaamde hannekemaaiers (seizoenarbeiders) naar ons land om te helpen bij het maaien van het gras en het binnenhalen van de hooioogst.

Men maaide met een soort zeis van 's morgens 3 uur tot laat in de avond. Het was erg zwaar werk en men had vermoedelijk weinig oog en oor voor de overvloedige natuur in die tijd. Het was immers zo gewoon. Als de nevel 's avonds over de velden trok was het een oorverdovend gekwaak van Groene kikkers en 's morgens zongen overal Grauwe gorzen, Ortolannen en Leeuweriken. Patrijzen, Kwartels en Kwartelkoningen waren druk in de weer om hun territorium af te bakenen. Voor soorten als Ooievaar, Zomertaling, Watersnip, Kempphaan en Zwarte stern waren onze kleinschalige drassige weilanden een must. Door het extensieve beheer zonder al te veel mest waren weidevogels als Kievit, Tureluur en Grutto waarschijnlijk minder in aantal dan in de jaren 50. 1860 was een mijlpaal met de introductie van de door een paard getrokken maaimachine. Toen werden de eerste wedstrijden voor maaimachines gehouden. Onder grote belangstelling streden vijf Engelse en Amerikaanse machines om de eer.

In 1885 waren er 53 van dergelijke maaimachines in onze provincie. Voor heel Nederland waren dat er 972. Vooral na 1900 ging de mechanisatie van het platteland snel. Waren er in 1904 2.997 maaimachines verkocht, in 1940 waren dat er al 71366. Na 1905 kwamen er maaimachines op de markt die het gras korter maaiden dan de zeis. Een firma te Leeuwarden verkocht in drie jaar meer dan 1.000 van dit verbeterde type, de prijs was f 188,-.

In 1913 werd waarschijnlijk de eerste trekker ingevoerd. Later verscheen ook de zogenaamde trekkermaaibalk. Deze werd door een aftakas aangedreven en raakte daardoor minder snel verstopt dan zijn door wielen aangedreven voorgangers. Er kon sneller worden gemaaid.

In de jaren 50 deed de cyclomaaier (een Nederlandse vinding) zijn intrede. Die bestaat uit een aantal naast elkaar staande trommels met aan de onderkant verwisselbare messen die met een snelheid van ca 3.000 toeren per minuut ronddraaien. Deze machine had aanvankelijk een werkbreedte van 1,60 meter en een capaciteit van ongeveer één hectare per uur.

Nu heeft een gangbare maaier een werkbreedte van 2,75 meter en maait per uur twee hectare. Ter vergelijking: met de zeis maaide men een halve hectare in vier dagen. Een cyclomaaier van 2,75 m fikst dit in een kwartier. En nog gaat het te langzaam. Er zijn al machines met een werkbreedte van 7,50 m, de capaciteit van deze reus is vijf hectare per uur. In Frankrijk komt deze zomer een maaier op de markt met een werkbreedte van 9,50 m, prijs f 300.000. Waar is het einde? Vanwege de enorme investering maaien dergelijke machines uiteraard dag en nacht. Onze weidevogels zijn vermord zeld voor ze weten wat er aan de hand is.

Omdat er minder veehouders zijn dan vroeger rijden er nu ca. 50.000 cyclomaaiers rond, van gemiddeld twee meter breed. Naast elkaar kunnen ze in één keer een strook maaien van 100 kilometer breed. Met een snelheid van 10 kilometer per uur is ons land van Groningen tot Limburg en van Holland tot Overijsel binnen drie dagen kaal geschoren. Vliegende weidevogelbeschermers halen deze snelheid op geen stukken. Binnen tien jaar weten we of er nog een Grutto over is.

Een kwalijke zaak is dat fabrikanten van deze allesverwoestend machines tot nu toe niets doen aan b.v. onderzoek om maaiverliezen onder weidevogels te verminderen.

Alleen particulier initiatief om vijf voor twaalf is beslist onvoldoende. Is 1995 niet uitgeroepen tot alweer een Natuurbeschermingsjaar. Een jaar waarin weer tienduizenden jonge weidevogels worden vermalen tot bloederige hoopjes. Is het dan alleen maar geld wat telt? Wat zullen we onze Grutto's missen.